

luit 12 maten
al zes maten.
samengesteld
e vier tonen

het voorspel

die tusschen
dtonen.

afzonderlijk
bij een vier-
te: De boven-
met A (alt),
onderste met
maten wordt
een voorspel
bevat) niet

voor Ps. 74.
temmen heen
koraalmotief

e maat in T;
d achterom-
in A en T,
ide T, liende
almelodie in

p Psalm 17.
voor Ps. 75.
vorige, maar
n af om een
s niet slechts
or alle stom-
heele eerste
gs. 1 T, 4 A,
Een tweede
S, 4 T, 7 B.
scherp omdat

l voor Ps. 6.
dat hier de
hmisch door
voerd. In de
vierde de A.
gende weer,
yncoop mooi

een voorspel

ding, daarna
en eindelijk
vintig maten.
heel vrije in-
accorde, een
dan het 2e
s van acht
maat begin

een voorspel

bewegelijke,
zoo'n schoon
het is karak-
dit type vindt

een voorspel

de c.f. 2) in

dan de c.f.
maat. Hierna
Sopraan af-
j in zijn Ge-
En eindelijk

e type.

ig, maar nu
t. In maat vijf
11 A, 12 S,
S. Onder een
stuk muziek.

der inleiding.

voorspel voor
ste tot vierde

oe, o.a. voor
st bezien nog
T, 5 A, 7 S,
di. twee maal
11 T.

voorspel voor

psalmmelodie
g in de So-
drie andere

polyfoon be-
voorspel voor
slechts drie
ongeveer zoo
gd. Zie ook

en in Ps. 10.

ste deel van de

66 dikwijls voor-
t, met dien ver-
de andere begint.

Hier vinden wij strenge imitatie van een motief
samengesteld uit den eersten koraalregel. Wan-
neer we de opmaat niet meetellen komt dit mo-
tief in maat 1 in de A, 3 T, 5 B, 7 S, 9 S, 11 T,
13 B, 17 T.

Zie verder ook Ps. 30 en 130.

130. Type dertien geeft Ps. 101.

Contra firmus in S en B. In maat 1-6 komt
de eerste koraalregel, levendig begeleid, in de S,
daarna wordt hij door de B herhaald.

140. Tot slot geef ik nog een type van Worp,
maar dan uit den Gezangbundel. Het voorspel
voor Gezang 56. Hier komt eerst een vrije melodie
in de alt die geheel afsluit; dan wordt alles let-
terlijk herhaald maar wordt de gezangmelodie
er in de S boven gelegd.

Men ziet hier dat Worp zich nooit tevreden stelt
met een vormloos koraalvoorspel en dit is zijn
verdienst dat hij in zijn koraalboeken deze vor-
men heeft vastgelegd, zoodat zelfs de hedendaag-
sche organist nog veel van hem kan leeren, en
daarnaast trachten nieuwe vormen te vinden. Voor
verdere studie beveel ik dan ook gaarne aan het
koraalboek van Brandts-Buys, dat naast vele
typen van Worp, ook nog vele eigen typen bevat.

Het brengt natuurlijk vele moeilijkheden met
zich mee om een koraalvoorspel zoo maar direct
in een vorm te gieten, maar wanneer een orga-
nist zich hier ernstig op toelegt, beginnende met
de meer eenvoudige vormen, zal het hem weldra
gelukken zijn voorspelen een vorm te geven, wat
hem dan behoedt voor doelloosheid en lang-
dradigheid.

JAC. KORT.

Predikantstractementen.

„De Heraut“ schrijft over de predikantstractementen,
wijst op de over het algemeen geschiede verhooging en
merkt op:

„Dank zij die verhooging, kan thans eerst gezegd
worden, dat onze¹⁾ predikanten met hun gezin nu son-
der zorg van het Evangelie leven konden. Maar daarom
kan dan ook niet worden gezegd, dat die verhooging
der tractementen geschied is alleen met het oog op
de buitengewone omstandigheden na den oorlog en
ze daarom, nu die omstandigheden veranderd zijn,
wel tot het vroegere peil verlaagd kunnen worden.
Terugkeer tot het vroegere peil zou beteekenen, dat
de vroegere noodtoestand voor onze predikanten weer
zou intreden. En dat zou ongeoorloofd wezen en in
strijd met Christus' woord, dat de arbeider zijn loon
waardig is.

Verder nog:

Een tractement zoo te verlagen, dat een predikant
er niet van leven kan, maar het hem feitelijk onmog-
lijk te maken om boeken te koopen, tijdschriften en
weekbladen te lezen, en zich daardoor geestelijk te
verrijken en op de hoogte te blijven van wat er op
kerkelijk en theologisch gebied omgaat, zou niet alleen
den predikant geestelijk verarmen, maar ook de ge-
meente zelf tot schade zijn.

We verblijden ons er over, dat „De Heraut“ hetzelfde,
o.i. zeer noodzakelijke, geluid laat hooren, dat ook in
„Kerkelijk Leven“ hier onlangs te beluisteren viel.

Suikerbieten.

In „De Wachter“ schrijft Ds Datema:

Ge hebt zeker wel gehoord van den bloemenregen
bij den bevestigingsdienst in de kerk van Middel-
harnis. Het is de tijd der suikerbieten.
Die Gerard Wisse toch...!!

Jawel.

Maar het is de docent juist in de ambtelijke vakken.
Prof. Diepenhorst heeft eens een Minister van Justitie
ambtsshalve den allerrechtvaardigsten man van
Nederland genoemd. Men moet natuurlijk de grappen
van Prof. D. onderscheiden van streng logische betoogen.
Maar onder dit voorbehoud merken we op, dat volgens
zulk logica de bevestiger in Middelharnis de liturgisch
lijnatgevoelende Chr. Gereformeerde is. Daarom is het
geval typeerend voor de sfeer, waarin de docent leeft.
Tenzij de docent sferen naar keuze hebben zou.

De „bloemenregen“ heet in „Soester Kh.“ een „sneeuw-
storm“.

Het schouwburgpubliek.

Jan van Kasteel schrijft in „De Stroom“:

Het schouwburgpubliek van heden neemt grooten-
deels immers het tooneel heeltemaal niet ernstig; het
wenscht van het tooneel niets wezenlijks te ontvangen
voor den geest, het verwacht van het tooneel nog
minder iets voor de samenleving, het gaat alleen
uit, Roomsche polemiek op ons tooneel is misschien
toch niet zoo erg; omdat ons tooneelpubliek voor een
groot deel dood is.

Dit zegt iemand, die het weten kan.

¹⁾ In zijn algemeenheid zou ik dit „onze“ niet durven na-
spreken. Het is mijn overtuiging, dat er ook zijn, die nog nooit
een voldoende tractement ontvangen hebben, zelfs niet met de
verste gegane verhooging.

Nog eens: kerk en politiek.

Prof. Grosheide komt in „N.-H. Kbl.“ nog eens terug
op de kwestie van Kerk en Politiek. Hij herinnert aan
zijn voorgaande artikel daarover, en aan wat door mij
daaraan was vastgeknoopt, en schrijft dan:

Wij achten ons met het oog op wat Ds Schilder
schreef verplicht even nader op het door ons aange-
stipte onderwerp in te gaan, en onze woorden ook
nog van een andere zijde toe te lichten. We hadden
dit liever niet gedaan. Vooreerst niet, omdat we nu
iets moeten gaan schrijven, dat we liever in de pen
hadden gehouden. In de tweede plaats, omdat we ons
in een kerkblad niet gaarne bewegen op het terrein,
dat voor een deel politiek is. Want op dat terrein
dragen we geen verantwoordelijkheid. Maar nu mis-
verstand dreigt te ontstaan, is nadere toelichting wel
gewenscht. Wat we schreven over het staan van onze
predikanten, we kunnen zeggen, van onze theologen,
buiten de practische politiek, rust op goeden grond.

Aan dat laatste heb ik geen moment getwijfeld. Daar-
om heb ik ook wat Prof. Grosheide schreef alleen maar
aangevuld; Prof. Gr. had toch evenmin als ik ge-
zegd, dat de door hem aangegeven oorzaak de eenige
was? In welken zin „misverstand“ kan dreigen, begriip
ik dan ook niet.

We vervolgen:

We hebben op dit oogenblik de nieuwste gegevens
niet bij de hand. Maar eenigen tijd geleden hebben
we het volgende kunnen opmerken, we gelooven niet,
dat er thans veel verandering gekomen is. In de
Kamers der Staten-Generaal, het Centraal Comité
van de A. R. partij, het bestuur van de Kuypersticht-
ing, de redactie van A. R. Staatskunde, de redactie
van de groote A. R. bladen, had, toen we het naging-
en, niet één Gereformerd theoloog zitting. Terwijl
er wel theologen, behoorende tot andere kerken, in
werden gevonden.

Nu beweren we niet, dat in al deze colleges Gere-
formeerde theologen zitting moesten hebben. We ach-
ten het b.v. niet gewenscht, dat een dienstdoend pre-
dikant lid is van de Tweede Kamer. Dan kan hij zijn
ambt niet goed waarnemen. Aan de hoogleraren van
de Vrije Universiteit, dus ook aan die in de godge-
leerdheid is het, en volkomen terecht, verboden, lid
van de Tweede Kamer te zijn. Die beide functies
kunnen niet samen worden waargenomen.

Maar we achten het ook ongewenscht, dat in al de
genoemde colleges Gereformeerde theologen ontbre-
ken. En dat om twee redenen. In de eerste plaats
heeft Christelijke politiek telkens met de theologie te
maken. Ik zou van de vraagstukken, die den laat-
sten tijd aan de orde zijn geweest, kunnen noemen
het ontwerp, dat smalende Godslastering strafbaar
stelt en de verandering in de huwelijkswetgeving. En
nu kan men alle waardeering hebben voor Hervorm-
de, Christelijke Gereformeerde, Luthersche theologen
en toch van meening zijn, dat ze eenige dingen niet
juist zien. Ik behoeft hier slechts te herinneren aan
de bezwaren, die destijds door Prof. Bavink en Dr
Wielenga tegen sommige gedachten van Ds Talma
zijn ingebracht, bezwaren waaraan, jammer genoeg,
niet voldoende aandacht is gewijd. Er is daarom reden
om het wenschelijk te achten, dat ook van Gerefor-
meerde zijde voorlichting kan worden geboden.

Ik ben blij, dat Prof. Gr. tot deze praeciseering van
zijn gedachten gekomen is. Want we hebben aan prae-
ciseering behoefte, om de zaak. Met name het laatste
punt is van gewicht. Ik geloof, dat de gedachten van
Ds Talma heel veel bedorven hebben, dat we nu slechts
met moeite, en op straffe van voor verdeeldheidsaans
te worden aangezien (ook in kringen van penvoerende
antirevolutionairen, we worden maar weer precies),
kunnen bestrijden. Wie daartegen ingaat, zooals Dr Van
Es gedaan heeft, en zooals het in ons blad ook her-
haaldelijk geschied is in een andere rubriek, wordt
niet met die onvooringenomenheid aange-
hoord, welke de gemeenschappelijke zaak verdient.

Prof. Grosheide vervolgt:

In de tweede plaats is het gewenscht, dat ook Ge-
reformeerde theologen voorkomen onder degenen, die
leiding geven aan het politieke leven uit praktische
overwegingen. Onze Kamerleden, onze beroeps politici
in het algemeen, kunnen niet overal komen. Velen
van onze menschen worden door onze politieke bla-
den nauwelijks bereikt. Maar bijna elk dorp heeft
een Gereformeerde dominee. Zijn de predikanten
warm voor de politiek, dan komt dat aan de politiek
ten goede. Immers menschen, die geen dagblad lezen,
die geen politieke vergadering zullen bezoeken, komen
toch gewoonlijk nog wel in de Kerk en worden ook
door het huisbezoek bereikt. Maar wil men het werk
van de kerk zijn beteekenis voor de politiek laten be-
houden, dan moet er band zijn met de kerk en dat
geschiedt het best door de predikanten.

Volkomen mee eens; en daarom is het te meer te
betreuren, dat de predikanten slechts op voorwaarde
(ongeschreven voorwaarde!) van gewillig mee-praten
welkom zijn.

Vervolgens:

Nu verklaren we dadelijk, dat we er niet aan den-
ken, dat opzettelijk, Gereformeerde theologen uit
de politieke leiding worden gebouwen. Integendeel,
we gelooven, dat de oorzaak heel ergens anders schuilt.
Wij Gereformeerden hebben zoo langzamerhand heel
wat menschen van allerlei soort gekregen. Niet alleen
predikanten, ook juristen, vakverenigingsleiders,
kortom tal van menschen, die voor openbare ambten
en vertegenwoordigers in aanmerking komen. Veel
schaarscher zijn zulke menschen onder de Anti-revo-
lutionaire Hervormden, Lutherschen, de Christelijke
Gereformeerden. En zoo komt het, dat uit die groepen

vooral theologen worden gekozen. Hetgeen, als we
trachten uiteen te zetten, minder uitsluitend diende
te geschieden.

Mijne inziens is het systeem van per sé uit elke groep
iemand kiezen zelf de oorzaak van de moeite. Want:
a. dat sanctioneert het feit, dat in het geheel der partij
bepaalde groepen nog altijd ontbindend werk doen (Dr
Van Es wijst daar op in „Leeuw. Kbl.“, als hij b.v.
schrijft, dat de chr. gereformeerden de scheur in het
onderwijs doortrekken; en er zou heel wat meer te noe-
men zijn), en b. het brengt mee, dat men in zijn keus
uit die groepen, die heisch geen figuren van den eersten
rang hebben, noodzakelijkerwijs tot lieden van den zoo-
veelsten rang komen moet.¹⁾ Vrees is nog steeds een
slechte raadgeefster. Natuurlijk kan men in een partij,
die haar leden uit allerlei groepen telt, geen enkele
groep opzettelijk verhinderen, te helpen. Maar het moet
dan ook helpen zijn. M. a. w.: alleen dan worde uit haar
iemand gekozen tot leiding geven, als het een geboren
talent is. Dit is het, om zoo te zeggen, interkerkelijke
standpunt, o. a. van mij. Uit elke kerk evenwel een
mannetje halen, dat is natuurlijk de puurste kerkelij-
heid, en dan meteen een kerkelijkheid, die de KERK
als Una Sancta degradeert. Daarom zijn we het eens
met Prof. Grosheide, als deze vervolgt:

En nu komen we, waar we wezen moeten en tot
hetgeen ons den moed geeft in een kerkblad over deze
dingen te schrijven. We komen, gelooven we, op het
pad, dat ook Ds Schilder betrad met zijn opmerkin-
gen. Feitelijk is het zóó, dat niet alleen gevraagd
wordt, welke personen zijn als politici het meest
geschikt om te leiden, maar dat ook gezorgd wordt,
dat er uit alle kerken een bepaald aantal men-
schen zijn, al wordt dit zoo niet gezegd.

Wat zullen we nu daarover opmerken? Ongetwijfeld
worden hier enerzijds kerk en politiek verward.
Vroeger waren alleen de liberalen voor bepaalde am-
ten geschikt. Bij ons heeft het nu den schijn, dat men
geschikt is, als men ook tot een bepaalde kerk be-
hoort. Maar dat vinden we niet zoo heel erg.

Ik vind het wel erg, want ik acht het pure wereldge-
lijkvormigheid; op het gegeven als basis verder bou-
wen, zonder ooit de vraag van toetsing van het gegeven
te kunnen stellen meer. Personen komen dan voor
Christus te staan; salonatijl vermoordt dan de profetie.

Ik herhaal: als de kerk zoo deed, wat dan? Dan kre-
gen we kerkeraden uit zooveel antirevolutionairen, zóó-
veel staatkundig-gereformeerden, zóóveel fascisten, en
misschien wel zóóveel socialisten, wie zal het in de
grootte steden precies zeggen? Verderfelijk systeem?
Zeker, maar dan overal. In de kerk zijn kwesties van
tact en van goddelijk recht geen haar gewichtiger dan
waar ook. En de normen ook niet.

Tenslotte schrijft Prof. Grosheide:

Het bewijst de waarheid, van wat we in een ander
verband vroeger meer dan eens betoogd hebben: de
Kerk des Heeren laat zich niet wegcijferen. Ze be-
kleedt — en gelukkig — ook in het leven van onze
menschen een te groote plaats, dan dat men zou kun-
nen nalaten met haar te rekenen.

Het zij zoo. Maar laat men het dan goed doen. En
ook aan de Gereformeerde Kerken denken. En ook
haar — zij het indirect door haar theologen — de
gelegenheid bieden om aan het woord te komen.

Voor dit artikel, nog eens, zijn we dankbaar. Het kan
opklarend werken. Met feestleuzen en geadverteerde
leuke gezegden komen we niet verder; daar is de toe-
stand te ernstig voor.

¹⁾ „De minderheden onderdrukken“, dat is liberaal. (Gods
gaven in) de meerderheid verdrukken terwille van de min-
derheden, dat is óók liberaal.

„Doodgravers van een volk.“

De „Nieuwe Eeuw“ schrijft:

In het Parlement van Peru (Am.), is een wet aan-
genomen, betreffende den handel in onzedelijke boe-
ken, platen en geschriften. Drukkers of uitgevers van
een werk, dat als onzedelijk beschouwd wordt, moeten
een boete betalen ter waarde van 1500 exemplaren
van het bewuste boek of plaatwerk. Indien de uitgever
deze geldboete niet kan betalen, dan moet hij voor
die straf vier maanden het beroep uitoefenen van dood-
graver op een kerkhof. Toen de wetgever van Peru
deze strafbepalingen maakte, ging hij daarbij terecht
uit van de zeer juiste redeneering, dat degenen, die
de jeugd verpesten door hun slechte lectuur, in den
waren zin des woords doodgravers zijn van hun volk.
Bovendien is dit de meest geschikte gelegenheid om
geldstraf in arbeidstraf te veranderen.

„Laag peil van polemiek.“

„Het Geref. Jongelingsblad“ schrijft over Vondel, en
bespreekt diens uitlatingen over kerkelijke kwesties,
e.d. Het orgaan merkt op:

Decretum Horribile (= huiveringwekkend besluit;
n.l. de Uitverkiezing).

Titel ontleend aan Calvijns Institutie: Boek III, Hst.
XXIII, 7.

Dit gedicht toont, tot welk laag peil de polemiek
was gezakt.

Een minderwaardige bestrijding van een der voor-
naamste Gereformeerde dogmata.

„Waar ben ik? Onder 't licht van God-geleerde lampen?
Of onder Lucifer?“ in 't zwarte rijk der dampen?

..... Het volk en maakt geen werk
Van dees verdoemelijke moortpraedestinatie,
Al zit zij opgepronkt met Trentens doelestaci²⁾:

¹⁾ de duivel.

²⁾ al wordt die leer ook gesteund door de Dordtsche
Synode (Vergeleken met het Concilie van Trente!).